

Stockholms Län

Resultatet av inventeringen av backsvalehäckningar/kolonier 2021.

Per Claesson

<u>Lokal</u>	Antal	Anmärkning
<u>Nykvarns Kommun</u> Ryssjön Bergtäkt	100 ex/60 hål	Häckning för tredje året.
<u>Södertälje kommun</u> Skanska/Järna	120 ex/120 hål	I år en större koloni i täkten mot tre kolonier förra året
Jehanders/Underås	100 ex/150 hål	Gammal koloni som tyvärr minskat ifrån förgående år.
<u>Botkyrka kommun</u> Hanvedsmossen	50 ex/60 hål	Observerade svalor utgjordes av både adulta och 1k.
Jehanders/Riksten 59,147816, 17,926284	15 ex/53 bohål	En koloni, men finns gott om utrymme att häcka för fler svalor i täkten.
<u>Nynäshamns kommun</u> Södertörns Rytтарcenter	60 ex/105 hål	Fördelat på två kolonier 45+60
<u>Ekerö kommun</u> Jehanders/Löten 59.388544, 17.606144 59.393132, 17.602625	30-40 ex/50+50 hål 60-70 ex/170 hål	Det fanns ytterligare branter i täkten med nygrävda hål, men dessa verkade vara övergivna
<u>Upplands Bro kommun</u> NCC Toresta/Bålsta	40 ex/85+66 hål	Gamla kolonin övergiven. Istället en häckning i en stenmjölshög och en hög med leksand.
<u>SIGTUNA KOMMUN</u> NCC/Arlanda Eke Grus	20 ex/28 bohål	Kolonin fortsätter att vara ganska liten
<u>Vallentuna kommun</u> NCC/Löt	50 ex/ 75 hål	Ny täkt för projektet. Häckning i stenmjöl
<u>NORRTÄLJE KOMMUN</u> Jehanders/Ledinge 59.666503, 18.470463	50 ex/65 hål	Oroväckande få kolonier i år Jämfört med tidigare år
59.66876, 18.46722	3 ex/ 12 hål 12 ex/ 50 hål	

Om det finns fler rapporter från samma lokal har den med största antalet bohål använts. Poängteras bör att antalet bohål inte återspeglar antalet häckningar som ofta är betydligt lägre än antal bohål i en koloni. Antalet fåglar sedda vid en koloni återspeglar endast den aktivitet som fanns vid besöket. Det verkliga antalet fåglar är oftast högre.

Malgorzata Surminska/Per Claesson....Ledinge/Norrtälje

Per Claesson..... NCC/Löt

Ulf Svahn.....Toresta/Bålsta

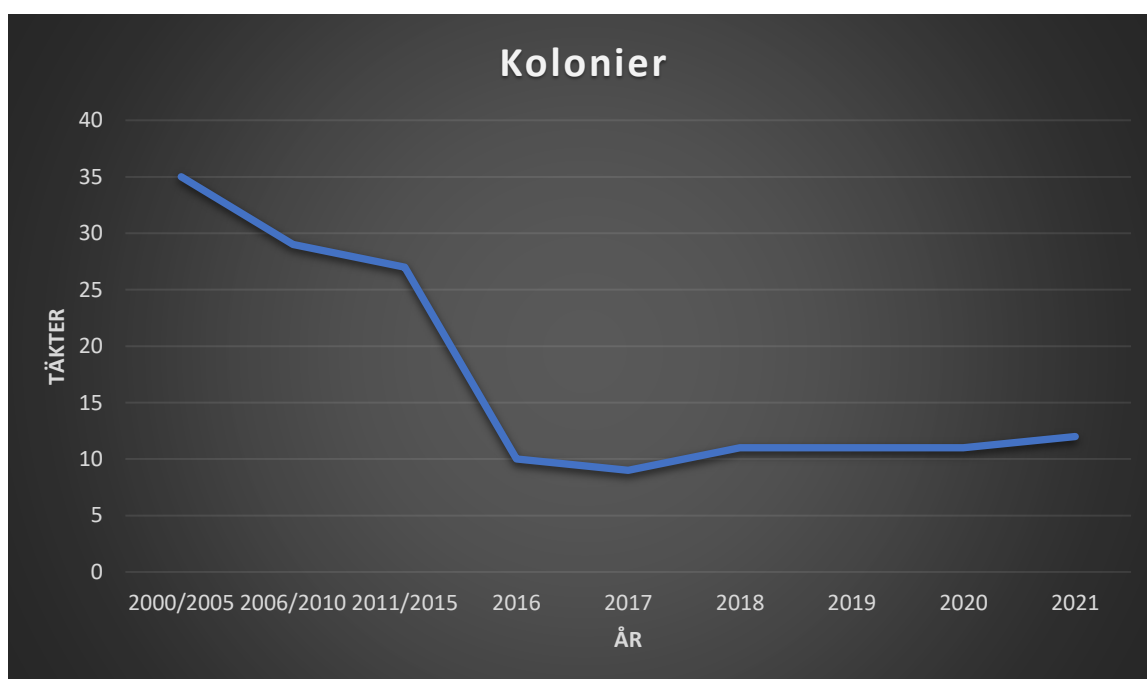
Margareta Ljungdahl.....Eke Grus Arlanda

Peter Randén.....Underås/Södertälje Skanska/Järna samt Ryssjön/Nykvarn

Per Claesson.....Rikssten/Haninge

Hans Norelius/Eva Edmert.....Södertörns Ryttharcenter samt Hanvedsmossen

Antal täkter med backsvalekolonier i Stockholms län år 2000 – 2021

Uppgifterna år 2000 – 2015 är tagna från rapporter med häckningskriterier till Artportalen. Anledningen att en 5-års period används under denna tidsperiod är att rapportering från kolonierna inte var gjord årligen. Uppgifterna mellan åren 2016 – 2020 kommer från den stora kartläggningen av backsvalekolonier i Mälarenregionen som genomfördes av "Projekt Backsvala". Med begreppet "Kolonier" menas "täkter med kolonier". Det finns ibland fler än en koloni i en täkt. Backsvalan häckar endast i kommersiella täkter i Stockholms Län.

Storlekstrend för backsvalekolonier vid existerande häcklokaler i Stockholms län. Antal bohål år 2000 – 2021. Det högsta antalet rapporterade bohål har använts. Antalet bohål återspeglar inte antalet häckande par. Dessa uppgifter ger endast en fingervisning om kolonistorlek och trender.

	Toresta	Ledinge	Löt	Eke Grus	NCC/ Arlanda	Löten	Riksten	Hanveds- mossen	Södert. Ryttar
2021	151	127	75	28	-	270	53	60	105
2020	45	238		21	70	200*	5	62	31
2019	126	230		30	96	635	21	105	80
2018	120	208		38	14	505	95	70	113
2017	106	200		92	?	400	46	-	150
2016	86	250		?	?	440	100	-	100
2010/15	62	220		?	?	385	8	-	-
2006/11	30	200		?	?	100	75	-	-
2000/05	15	186		?	82	113	6	-	-

	Järna	Underås	Ryssjön
2021	120	150	60
2020	90	260	130
2019	60	201	60
2018	30	153	?
2017	70	170	?
2016	80	150	?
2010/15	50	30	?
2006/11	6	?	30
2000/05	9	75	45

Nuläge

Det är glädjande att få konstatera att antalet för projektet kända häckningslokaler i länet i år var 12 stycken. Varför jag säger kända lokaler är för att den nya lokalen Löt i Vallentuna har haft häckande backsvalar tidigare år, utan att projektet känt till det. Enligt uppgifter från täktooperatören NCC förekom förra året 2020 även häckning i deras bergtäkt i Rydbo Arninge. Någon häckning kunde inte konstateras i den täkt i år även om förutsättningar fanns för det då bland annat en stenmjölshög iordningsstälts för ändamålet.

I början av året anlade Järvafältets ornitologiska förening i samarbete med Sollentuna och Järfälla kommun en backssvalebrant av stenmjöl på Norra Järvafältet. Backsvalar har årligen skådats vid Säbysjön och även om ingen häckning skedde i år finns nu en lämplig häckningsplats för kommande år.

Situation för backsvallorna i Riksten har stabiliserats något under året. Täcktooperatören har tillhandahållit flera lämpliga boplatser i täkten. Häckning har tyvärr bara skett på en plats i täkten, men det finns plats för flera kolonier i täkten. Förhoppningsvis kan lokalen få fler backsvalar under de kommande år.

Den övergripande situationen för backsvalan i Stockholms län är dock fortsatt ansträngd. Flera täkter är hotade och antalet konstaterade bohål i täkterna fortsätter att minska särskilt i täkter som tidigare haft flera större kolonier såsom Löten, Underås och Ledinge. Det kan finnas många förklaringar till att antalet bohål har minskat kraftigt de senaste åren och den fortsatta inventeringen får klargöra om minskningen är tillfällig eller bestående. Siffrorna är inte exakta och antalet bohål säger heller inget om antalet svalor som häckar i täkten. Några större växlar ska därför heller inte dras av resultatet. En dialog ska givetvis föras med täktoveratorernas inför nästa häckningssäsong för att få deras bild av säsongen och om något fortsättningsvis kan göras annorlunda.

Flera av länets häcklokaler kan som sagt komma att försvinna inom de kommande åren. En täkt som bör nämnas i sammanhanget är täkten vid Södertörns Rytthuset. Vid sökningar online har jag funnit uppgifter på att täkten redan skulle ha lagts ned 2019. Om så är fallet är koloniens framtid i täkten på upphällning. Detta kommer givetvis att undersökas och möjligheter eftersöks för att svalorna ska fortsätta att kunna häcka i täkten.

En annan täkt som bör nämnas är Löten/Ekerö kommun. Täkten har tidigare år haft så många som 500-600 bohål och därmed haft den största koncentrationen av backsvalor i Mälardalsregionen. Som Bengt Legnell förtjänstfullt återgett i tidigare årsrapporter har verksamheten i Löten delvis ställts om från grustäkt till bergkross. Med detta har förutsättningarna för svalorna förändrats och årets inventering indikerar på som mest två aktiva kolonier i täkten och 270 håll. Antalet bohål har i och med det halverats på några få år. En dialog kommer att föras med täktoveratorerna inför nästa år och om det är möjligt att göra någon insats framförallt i den norra delen av täkten, ex genom att anlägga lämpliga backsvalebranter av stenmjöl.

Vad gäller NCC:s täkt i Arlanda så har täkten inte inventerats under häckningssäsong. Uppgifter från täktoveratorerna gör gällande att backsvalor funnits på plats i år och grävt ut bohålor, men uppskattningar av antalet backsvalor samt bohål saknas.

Framtid

Runt sekelskiftet fanns det ca. 35-40 grustäkter med backsvalekolonier i Stockholms län. Grustäkterna fyller dock fler behov för oss människor inte minst för rening av vårt dricksvatten. Riksdagen kom därför att besluta om miljökvalitetsmål som innebar att uttaget av naturgrus i landet skulle minska. I takt med att grustäkterna därmed har lagts ned har bergtäkterna tagit över för att tillgodose samhällets behov av ballast. Projektet måste därför arbeta med vad vi har på bordet för att även framledes kunna förse backsvalorna med boplatser. Även bergtäkter har kommit att erbjuda boplatser till backsvalorna, vilket vi i vår region sett inte minst i Löt och Toresta. Och det är framförallt stenmjöl som har kommit att erbjuda backsvalorna de egenskaper de eftersöker i sitt bohålematerial.

Under det kommande året kommer fortsatt dialog att ske med täktföretagen där befintliga kolonier är belägna. Kontakt kommer också att etableras med mindre täktoveratorer som projektet tidigare inte varit i kontakt med. Men för att kunna rädda backsvalan som häckfågel i Stockholmsområdet behöver nya boplatser tillskapas innan nuvarande täktverksamheter läggs ned. Projektet har därför för avsikt att försöka tillskapa nya boplatser till nästa häckningssäsong förslagsvis genom stenmjölsbranter. För att detta ska förverkligas behöver projektet etablera kontakt med myndigheter och kommuner i frågan. Det skulle givetvis vara önskvärt om stenmjölsbranter kunde tillskapas inom befintliga naturreservat inte minst för långsiktighetens skull. Projektet ska även undersöka om nedlagda täkter som inte tagits i bruk för annan verksamhet kan användas som lämpliga platser.

Projektets målsättning är att till nästa häckningssäsong ha sett till att flera nya boplatser för svalorna har tillskapats.